

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket

a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PENTEKEN.

Takarékpénztárak.

A „Bácska” 12. számában egy takarékpénztári igazgatói jelentést közölt, amely kiváló szaktudással szól a pénzügyekről s a mostani pénzválságnak hű képét mutatja be. Nekünk laikusoknak, akik a pénz manipulációit nem igen ismerjük, csak egy, igen humánus gondolkodásra és nemes szívre valló kijelentését vettük örömmel, azt t. i., amely így hangzik: „Takarékpénztáraink mindig az ő (t. i. az elnök) nemes, őnzetlen, igazságos intencióinak megfelelőleg *nemcsak a részvényeseknek javára, hanem ennek a községnek és ennek a vidéknek is áldására fognak válni.*”

Minden takarékpénztárnak ilyennek kellene lennie! A vidék, a szegényebb nép javát előmozdító emberbaráti intézetek — amelyeknek pénze mindig a jómóduak, a vagyonosok fölöslegeiből kerül, akik amellet, hogy megkapják a betett pénzük után a tisztességes, becsületes dividendát, még szegényebb, pénzre szorult polgártársainkat is hathatósan segítik, támogatják — valóban humánus missziót teljesítenek.

A biztos, tisztességes alapra fektetett takarékpénztárak derék, jóra való tisztviselők odaadó munkálkodása mellett prosperálnak, a vidék, az illető város vagy község jólétét előmozdítják, de a nagy geseftre, a nagy dividendákra alapított ugynevezett nyuzó intézetek, amelyek a szegényebb nép bőrt is lehúzzák, ezek valósággal kárhazatai, tönkretévői annak az elemnek, amely leginkább szorul támogatásra, istápolásra. Az álszociálizmus hatalmas támogatói, mert az a fűhöz-fához kapkodó szegény ember nem nézi azt, hogy törvényes vagy törvénytelen kamatot fizet, — hanem pusztán csak azt, hogy pénzhez jusson és csak később eszmél, csak később szorítja öklökre a kezét, amikor józan állapotában gondol vissza arra az átkozott váltóra, amely óriási s törvénytelen kamatláb mellett egész életére megnyomorítja, pióca módjára kiszipolyozza a vérért s véres verejtékkel szerzett ke-

resményét teljesen fölemészti. Ezeket az embertelen s lelketlen pénzügyeket, amelyek a humanitást nem akarják ismerni, társadalmi szempontból el kellene törölni. Mert hiszen mi hivatásuk van ezeknek? Semmi! Azaz pardon, van, de nem hivatásuk, hanem kínzó kamarájuk, amelyben a reájuk szorult ártatlan balekokat az ő kiszámíthatlan, de mindig csak az óriási dividendát szem előtt tartó kamatszámításukkal a lassu, de biztos halálba vagy pedig az örültek házába kergetik. Port hintenek a nagy világ szemébe azzal, hogy egy-két humánus intézetnek néhány koronát juttatnak, egy-két morzsát a hatalmas nyereségből. Ez az egész jótékonyosságuk. Különb az ilyen társulatok báránnyörbe bujt falánk farkasok, akik mindig éhesek még akkor is, amidőn az áldozatok halomszámra kerülnek el előttük. Mert a fő az, hogy az a pénzügyes, titkár, vagy minek is nevezik, minél több dividendát préseljen ki az után a 100 vagy 200 koronás részvény után.

Ha utáljuk, ha irtózáttal fordulunk el attól a szörnyőtől, akit uzsorásnak, lelketlen rablónak nevez a világ, mennyivel inkább kell az olyan társulatoktól irtóznunk, óvakodnunk, amelyek a törvény cégére alatt valóságos hiénái a társadalomnak.

Pedig milyen sok van ilyen édes hazánkban. És a szegény népet nem tudják kioktatni a vezető egyének: papok, jegyzők, tanítók, hanem sok helyen hagyják a veszedelembé, az elzúllás sivatagába rohanni. Pedig egyszerű a védekezés. Az ugynevezett zsiros bugyellárisu atyafiak takarékpénztárait fel kell cserélni az egyszerű, szegény emberek filléreiből álló ugynevezett filléres egyesületekkel, ahol ki van zárva a gyalázatos uzsorakamat s az alapszabályok szerint a maximális kamat a kölcsönkapott pénz után 5 vagy legfőlebb 6%; a ciklusok lejártá után az osztalék 2—3%. Ezek igenis humánus intézetek, mert itt nem a nagy osztalék a fő-főcél, hanem embertársaink segítése. Ezek az ideális

takarékpénztárak és nem a 12—14%-ra dolgozó s inhumánus zsaroló egyesületek.

Ha főleg a kisebb helyeken, ilyen pénzügyeket alapít az a pap, vagy tanító, akkor az uzsorásoknak felkopik az álluk, legfőlebb olyanok fordulnak hozzájuk akár 200%-os kölcsönért is, akiknek nincs szándékukban sem a kölcsönt, sem a kamatot megfizetni. A zsiros bugyellárisu atyafiak takarékpénztára pedig vagy humánus alapra helyezkedik és így boldogul, ha mindjárt dividendá nem is lesz 15—20%, vagy pedig bezárják a boltot s más fajtájú spekulációt kezdenek fölösleges pénzükkel. Az államnak is, amely sokat küzd a mostani szociális bajokkal, szigoruan kellene ügyelni az ilyen takarékpénztárakra, mert hiszen az állam legfőbb érdeke az, hogy fiai jólétét, nemcsak szellemi, hanem anyagi haladását is a lehető legjobban előmozdítsa, támogassa. Mert sokkal többet ér az államban a jólétben levő, de nem tulságosan gazdag polgárság, mint az a vagyon, kincs tengerében uszó néhány Dárius a proletárok, a földhöz tapadt és mindig elégedetlen nép milliói mellett.

Csodálkoznak rajta, ha a gazdagabbakra szorult alsó, népesebb elem ellenségét lát a minden jóban uszkáló jómóduakban. Hiszen sokszor rászógnak arra.

Ismerünk olyan kevésbé jólelkű alakot, aki annak a reája szorult nap-számosnak nem 6—8%-ra, hanem 10, 12, sőt 15%-ra adja a pénzét. Ezek nevelik az elégedetlen anarkistákat, nihilistákat, akik egy ilyen néhány lelketlen uzsorásban megutálván az egész világot, romba akarják dönteni a mai társadalmat. Minden baj a társadalom hibáiból, ferdeségeiből fejlődik, éppen azért minden rossznak, gonosznak az elhárítása is a társadalmi érényekből induljon ki. Ez a természet rendje! A természet rendjét pedig befolyásolják a vezetők. Ezeknek a kötelessége tehát minden inhumánus és önző bajt megszüntetni.

Ahol nemes, ideális cél lebeg az emberiség haladását előmozdítani akaró jólelkű egyének előtt, ott el kell törpülnie az önhaszonnak, a rokonságnak, a puszipajtáskodásnak stb. — Ez ugyan fájó sebet vághat anyagilag, de lelkileg fölemel, megdicsőít! **sz. s.**

A horvát választások. A horvátországi választási eredményeknek ma már politikai konzekvenciáját is levonták. A három osztályfőnök a bannak beadta lemondását. A bán még nem döntött, hanem Budapestre utazott, ahol a magyar kormánnyal fog tanácskozni a további teendők felett. Zágrábban nagy az öröm. A horvát főváros lakossága az odaérkező új képviselőket diadallal fogadja. A horvát arisztokrácia most már nyíltan a koalíció mellé áll és az örömmámor tulszárnyal Horvátországon. A horvátok lakta Dalmácia is ünnepel és Spalatóban fellebegtették a házakat Supilók győzelmének öröme. A horvát néppel sok helyütt együttéreznek a közigazgatási hatóságok, amelyek állítólag derekasan közreműködtek abban, hogy a kevésszámú magyar-barát jelölt is megbukjék. Érdekesnek tartjuk itt leközelíteni, hogy a horvát nép választottjainak mi a foglalkozása a polgári életben. A megválasztott horvát képviselők között van 34 ügyvéd, 12 pap, 2 orvos, 8 ujságíró, 6 tanár és tanító, 2 kereskedő, 2 földműves, 1 gyógyszerész, 1 magánhivatalnok, 1 író, a többiek birtokosokból és magánzökből kerültek ki.

A képviselőház a delegáció záróülése miatt csütörtökig nem tart ülést.

A tisztí fizetéseket nem emelik. A magyar delegáció tagjait Barabás értekezletre hívta össze. Ezen értekezleten tárgyalták az osztrák delegációnak a tisztí fizetésemelésre vonatkozó üzenetét. A Latour-Schraffel indítvány két részből áll. Az egyik a tisztí fizetések és a legénység zsoldjának felemelésére vonatkozik, a második pedig arra, hogy mondja ki a magyar delegáció, hogy az az összeg, amelyet mostan rendkívüli költségként állapítanak meg, a jövőben a rendes költségvetésbe állíttassék be és a közös hadügyminisztérium más uton igyekezzék a megtakarítások révén az összeg kiutalványozását lehetővé tenni. Barabás véleménye ebben a kérdésben az, hogy a fennálló törvények szerint költségvetési tételt csak akkor tárgyalhat a delegáció, ha arra nézve a két ország kormánya előzetesen megállapodik egymással és ezt a megállapodást a közös minisztérium terjeszti elő. Minthogy ez nem így történt, hanem az osztrák delegáció egyik tagjának indítványaként került a határozat a magyar delegáció elé, a magyar delegáció nincs abban a helyzetben, hogy a határozatot, illetőleg indítványt tárgyalhassa, tehát napirendre tér felette. Mi hisszük, hogy a delegátusok előértekezlete magáévá teszi az elnöknek törvényen alapuló álláspontját. A döntés a mai plenáris ülésen történik meg és minden kétséget kizárólag egyhangúnak kell lennie. Ezzel aztán végérvényesen el is intéződik a tisztí fizetésemelésének ügye, mivel osztrák részről nem fognak felelni a magyar renunciumra, ami annyit jelent, hogy nem erőszakolják tovább ezt a dolgot.

A pénzügyi számvevőségi tisztviselők memoranduma. A pénzügyi számvevőségi tisztviselők küldött-

sége vasárnap délelőtt féltizenegykor nyújtotta át Wekerle Sándor miniszterelnöknek azt a memorandumot, amelyet a számvevőségi tisztviselők anyagi ügyeik rendezése érdekében országos kongresszusukon elfogadtak. A küldöttséget Szelesy Aladár számtanácsos vezette.

Iskolaállamosítás és magyarosítás.

III.

Félreértések kikerülése végett disztigálni kell a jelenlegi helyzet és a jövő helyzet magyarosítási politikája között. A jelenlegi, illetve eddigi magyarosítási és iskolaállamosítási politikánk a lehető legleszerencsétlenebb volt; — az államosítási törvény csak ott ad jogot az államnak, illetve miniszternek, tanfelügyelőnek az iskola államosítására, ahol a képviselő testület, a felekezeti község stb. — egyszóval az iskolatulajdonosa — önként átadja azokat. Ez az önként való átadás valójában alkudozáson alapuló üzérkedés, — azaz az államnak bizonyos teher átvétele mellett az iskolatulajdonos — átengedi iskoláit.

Világos, hogy az állam eszerint csak ott államosíthat, ahol véletlenül lehet. *Öntudatos magyarosítási politikánál, a beolvasztás természetes támogatásáról ilyen szerencsétlen törvény mellett szó sem lehet;* növelte a bajt még az, hogy *tiszta nemzetiségi helyekre helyezték az állami iskola nagy részét* és nagy anyagi áldozatok árán vették meg a nemzetiségi iskolákat. Hogy ilyen körülmények között az állami iskolák szerepe — magyarosítási tekintetben csődöt mondott — ma már köztudomású. A külföldön sem jártak jobban. Franciaországban majd egy század óta a bretagneokat franciául oktatják, de a másfél millió bretagnei ma sem franciásodott el; így Angliában az irek, a kelták ma sem angolok, a pózeni lengyelek ma sem németek. Hogy várhatjuk tehát, hogy Magyarországon a sokkal alacsonyabb kulturájú nemzetiségeket pl. az oláhokat, szoros nemzetiségi masszákat egymagában magyar iskolákkal megmagyarosíthassuk?

Hunyadmegyében a 80-as évek előtt Alsó- és Felsőszilváson, meg Felsőszálláspatakon már magyar állami iskolákat állítottak fel (tisztá nemzetiségi községekben) és az eredmény? 1890—1900-ig Alsószilváson 25 magyar anyanyelvű száma 7-re, Felsőszilváson 15-ről 8-ra, Felsőszálláspatakon 235-ről 184-re csökkent.

S ez így van mindenütt, ahol tisztá nemzetiségi községekben a magyar állami iskola *egymagára van hagyatva* és a természetes társadalmi beolvasztás tényezői teljesen hiányoznak.

A helytelen magyarosítási politika és az állami iskoláknak észnélküli elhelyezésének eredményét igazolja a statisztika, mert az 1900. évi adatok szerint a magyarul tudók emelkedése nem az iskolakötelesek között — azaz a 20 éven aluliak között találtatott — hanem a 20 és 40 évesek között (65%) és e tekintetben talán a közös hadsereg is jobban magyarosít, mint a tisztá nemzetiségi községekbe elhelyezett magyar állami iskolák. Kétségtelen, hogy a felnőttek a magyar társadalmi beolvasztás kohóiban tanultak meg magyarul. Ajtay József dr., éppen ezen viszonyok legalaposabb ismerője írja nekem: „nagyon kívánatos volna, hogy az iskolaállamosítási politikánkat is a *gyakorlati irányzat* dominálna.“

Az eddigi *iskolaállamosítási törvényt* tehát meg kell változtatni oly módon, hogy: *ott, ahol természetes beolvasztási folyamat van, az állam — szükség szerint — jogosult legyen az állami iskolákat magyarosítás céljából felállítani;* főképpen ott, ahol a tannyelv nem magyar, mert valójában így *megsűnik ama szégyenletes állapot, hogy az állami iskolák fölállításánál nem a nagy nemzeti magyarosítási gondolat, hanem az üzérkedési spekuláció vezet.*

Sezeken a természetes beolvasztási területeken felállítandó állami iskolákkal *egyidőben* gondoskodni kellene arról is, hogy a tisztá magyar vidékeken az iskolák niveauja a legmagasabb legyen a magyarság szellemi szuperációjának érdekében. A tisztá nemzetiségi községek iskoláinak kérdéseiről csak a főtebb jelzett nemzeti föladatak megoldása után lehetne szó.

Mindazonáltal a felekezeti, a kulturhare elkerülése végett az iskolák államosításától ott el lehetne tekinteni, ahol a magyar nyelv mint oktatási nyelv biztosítva van, mert hiszen mi az állami iskolák igazi célja? — ott, ahol természetes beolvasztás mutatkozik, az eleven élet ezen processzusát *magyar iskolával* támogatni. Természetes, hogy erre nem állami, de magyar nyelvű iskola is alkalmas, azaz nem az a főcél, hogy állami iskoláink, hanem magyar iskoláink legyenek a természetes beolvasztás gyorsítása miatt. Így például mig Alsó-, Felsőszilváson, Felsőszálláspatakon, (tisztá nemzetiségi falvakban), ahol a természetes beolvasztásnak nyoma sincsen, nem is volt, — a magyar állami iskolák közel 20 év alatt semmiféle eredményt sem tudtak produkálni, természetes beolvasztási talajon azonban a nem állami, de magyar nyelvű iskolák, pl. Hátszegen tíz év alatt csudát miveltek, amennyiben Hátszegen a magyarok száma 25-ről 40% szűkött fel és a lakosság 60% beszéli a magyar nyelvet.

S hogy mégis az állami iskolák felé hajlom, teszem azért, mert az államiak nyelve kizárólag a magyar és a magyar nyelvű oktatás behozatala nem függ a felekezeti, vagy a politikai község autonóm határozatától, nem is szólva arról, hogy az állami oktatás intenzívebb, diszciplinája jobb.

Föltéve, hogy a mostani iskolaállamosítási törvény eltöröltetnék és helyébe oly törvény lépne, melynek alapján a miniszter, tanfelügyelő, a hatóságok ott államosíthatnának, ahol a magyarosítás érdeke megköveteli, önmagától fölmerül a kérdés: *van e Bács-megyének természetes beolvasztó képessége,* mely részeiben, mely helységeiben szaporodik vagy csökken a magyarság és a magyarul tudók száma és *hol sürgős a magyar állami iskolák fölállítása nemzeti szempontból?* — nyilvánvaló, hogy a megye nemzetiségi viszonyaival kell előbb behatóan megismerkednünk.

Vegyük tehát szemügyre a mult 1880—1900 évek (20 évi) eredményeit.

Az országban (Horvát-Szlavonországok nélkül) 1880-ban 46.6%, 1890-ben 48.5% és 1900-ban 61.4% lakos volt magyar anyanyelvű; magyarul tudott 1880-ban 52.5%, 1890-ben 55.7%, 1900-ban 59.5%. Bács-Bodrog megyében, a városokat bele nem értve 1900-ban magyar anyanyelvű volt: 40.5%, a nem magyar anyanyelvűek közül csak 18.8% beszélt magyarul; 1900-ban összesen csak 51.7% beszélt magyarul — azaz a megye fele — mig 1890-ben csak 47.3%.

értett magyarul, a nem magyarok közül meg csak 14.1%.

Egyszóval *Bács-Bodrog megye lakosságának közel felét egyáltalán nem beszél magyarul.*

Nemzetiségi viszonyaink részletesen a következők:

Bács megyében volt	1890-ben:	1900-ban:
Magyar	38.7%	40.5%
Német		29.7%
Tót		4.7%
Rutén		1.6%
Horvát		0.1%
Szerb		19.0%
Egyéb		4.4%
Baja magyar	74.2%	80.3%
Szabadka magyar	52.7%	56.0%
Ujvidék magyar	31.6%	35.6%
Zombor magyar	23.4%	31.2%

Átérve az egyes bács megyei községek viszonyaira, szomorúan kell konstatálnunk, hogy egész Bács megyében. I. Tiszta magyar község csak 7 van: Bácskertés, Jánoshalma, Kiszállás, Mélykut, Tataháza, Bátmonostor és Dávod, tehát Bács megye legészakibb részében (Bácskertéstől eltekintve). Az itt lakott néhány százalék német, tót majdnem eltűnt 20 év alatt.

II. Magyar többségű község van:

a) *csekély nemzetiségi töredékekkel:* 7.

Doroszló, Csantavér, Kishegyes, Kossuthfalva, Topolya, Magyarakanizsa, Bácsgyulafalva.

b) *Német kisebbséggel:* 9.

Gombos, Madaras, Rém, Bácsborsod, Nagybaracska, Tiszakálmánfalva, Bácskeketehegy, Temerin, Bezdán.

c) *Szerb kisebbséggel:* 8.

Bácsföldvár, Óbecse, Péterréve, Pacsér, Ada, Martonos, Mohol, Zenta.

d) *Bunyevác kisebbséggel:* 2.

Nemesmilitics, Szabadka (Sándor).

e) *Vegyés kisebbséggel:* 8.

Bajmok, Mátételke, Felsőszentiván, Hercszántó, Kula, Bajsa, Baja, Ujvidék.

III. *Tiszta német község:* 9.

Szentfűlöp, Kiskér, Bulkeszi, Wekerlefalva, Tisztaistvánfalva, Ujsóvár, Gádor, Körtés, Küllöd.

IV. *Némettöbbségű község:* 6.

a) *Csekély magyar és nemzetiségi töredékekkel:* Bácszentiván, Bácsordas, Militics, Szépliget, Ujpalánka, Kerény.

b) *Magyar kisebbséggel:* 11.

Apatin, Kunbaja, Csátalja, Hódság, Cservenka, Ujverbász, Vepröd, Németpalánka, Szeghegy, Örszállás, Ujszivác.

c) *Tót kisebbséggel:* 1.

Dunacséb.

d) *Szerb kisebbséggel:* 2.

Ópalánka, Ófutak.

e) *Bunyevác kisebbséggel:* 1

Gara.

f) *Vegyés kisebbséggel:* 16.

Bácsalmás, Katymár, Bácsbokod, Csávoly, Regőce, Vaskut, Bács, Paripás, Szilberek, Óverbász, Torzsa, Bácsujlak, Dunabökény, Ókér, Ujfutak, Csonoplya.

V. *Tót többségű községek:*

a) *csekély magyar és nemzetiségi töredékekkel:* 4.

Bácsujfalu, Dunagálos, Kiszács, Petróc.

b) *Szerb kisebbséggel:* 3.

Liliomos, Pincéd, Kölpény.

VI. *Rutén többségű községek:*

a) *csekély magyar és nemzetiségi töredékekkel:* 1.

Bácskeresztur.

b) *Vegyés kisebbséggel:* 1.

Kuczora.

VII. *Szerb többségű községek:*

a) *csekély magyar és nemzetiségi töredékekkel:* 3.

Sztapár, Parrag, Tündéres.

a) *Magyar kisebbséggel:* 7.

Szenttamás, Torzsa, Alsókabol, Dunagárdony, Mozsor, Piros, Csurog.

c) *Német kisebbséggel:* 6.

Dernye, Bácsstóváros, Káty, Sajkászentiván, Ósóvár, Urszentiván.

d) *Tót kisebbséggel:* 2.

Szilbács, Begecs.

e) *Vegyés kisebbséggel:* 10.

Boróc, Felsőkabol, Sajkáslak, Titel, Ószivác, Boldogasszonyfalva, Nádálja, Sajkásgyörgye, Zsablya, Zombor.

VIII. *Dalmát sokac többségű község:* 6.

Monostorszeg, Szond, Béreg, Bogyan, Vajszka, Palona.

Dr. Thim József.

Pribil Ernő.

Két esztendeje mult immár, hogy *Pribil Ernő*, a zombori Polgári Kaszinó-Egyesület és az annak kebelében alakult dalárda elnöke meghalt.

Egész ember volt, aki szívének melegével, honfiai erényeivel, tudásának bámulatos erejével fel merete venni a harcot a rideg közönnyel és önzetlen munkálkodásával megmentette, fentartotta, erősítette a zombori Kaszinó-Egyesületet. Ezen érdekért, de azért is, hogy a Kaszinó-Egyesület őszinte, igaz nagyrabecsülését 25 évig volt elnöke iránt kimutassa és hogy a jövő nemzedéknek is példát statuáljon, elhatározta, hogy *Pribil Ernő* arcképét megfesteti.

A kép elkészült. Leleplezése vasárnap, e hó 1-én délelőtt 10 órakor volt a Polgári Kaszinó-Egyesület dísztermében.

Az ünnepélyen az egyesületek, körök, a gör. kel. szerb és iparos dalárdák stb. küldöttségileg képviselték magukat. *Vojnits István* alispán kaszinói elnök halaszthatatlan — a vármegyét közelről érdeklő — ügyben Budapesten tartózkodván, a diszközgyűlést *Popovits Sebő* alelnök nyitotta meg a távollévő elnök írásban beküldött megnyitó beszéde felolvasásával. Ezután a kaszinói dalárda a „Himnusz” énekelte, majd *Rács Soma*, az egyesület tagja a hallgatóság áhítatos figyelmé között a következő ünnepi beszédet mondotta el:

Ünnepi beszéd.

Ünnepelő közgyűlés! Egy római történetíró a történetírás jelentőségéről elmélkedvén, kora két legnagyobb hadvezérének azon sokszor hangoztatott nyilatkozatához, mely szerint mindannyiszor hatalmasan felbuzdult lelkük a vitézségre, valahányszor az ősök viaszképeit szemlélték, azt a helyes megjegyzést fűzi, hogy nyilván nem a viaszban, nem a képből rejlett a csodálatos erő, hanem a viaszban ábrázolt ősök tetteinek emlékezeté gyullasztgatta szívükben a lángot, mely addig nem is lohadt, míg önnön vitézségük azoknak híret és dicsőségét föl nem érte.

Általánosabb vonatkozásban s lendületesebb formában ugyanez a gondolat csendül meg egy jeles költőnk lantjának hurjain is, szólván:

„A lelkes eljár ősei sirlakához,
S gyűjt régi fényét új szövétneket.”

S valóban ez a lélektani rugója a multat feltáró történetírásnak és az elhunyt nagyok alakját színben, ércben, márványban megörökítő pantheonoknak.

E kettős erőforráshoz folyamodik a nagy tettekre hevülő lelkesedés igazolásért s a csüggedő kor lelke bátorításért.

Mikor egy nemes eszme halaványodni, egy nagy érzelm fogatkozni kezd a tömegek lelkében, a gondolkodó elmék és érző szívek azok emlékének felújításában keresik a derítő fény és a gyújtó szikra forrását, kik annak az eszmének vagy érzelmnek leglelkesebb apostolai vagy épen vértanúi voltak.

A honában hontalan, nemzeti érzéséből, nyelvéből, szokásaiból kivetkezett magyarnak a honszerző Árpád dicsőségéről vagy Attilának a félvilággal szembeszálló, nemzeteket tapodó haragjáról zengnek a költők.

Az elnyomatás sötét korszakában, mikor a küzdelemben megtört, a reménykedésben kifáradt honfiai lélek már-már kétségbeesett a haza jövő sorsán, annak a Kazinczynak emlékéből merített új erőt a szenvedő ellenállásra és új bizalmat az ifjuság győzedelméhez, ki végső lehelletéig csüggedetlenül lelkesítve lelkesedett a szabad magyar hazáért és a nemzeti jobbléért.

Kaszinónk is válságos idöket él. Nemzeti és közművelődési hivatásának tudata, ugy amint a nagy Széchényi lángelméjében megfogant, mintha kiveszett volna a lelkekből. Pusztá szórakozó helynek tekintik, melytől minden lehetőt és lehetetlent megkövetelnek, ami az érzékeknek kívánatos és kedves, de amely a követelöket viszont nem kötelezheti semmire, még a fennmaradásának egyetlen fundamentumául szolgáló áldozatfillérek becsületes lerovására sem.

Ez okon aztán az a kaszinó, mely a magyar érzésnek kezdettől fogva kohója s mind máig lobogó tüzhelye volt; az a kaszinó, mely az idegen ajku polgári elemet nyelvben és érzelmben magyarrá nevelte, úgy hogy kirajzással képest volt a magyarságnak egy új tüzhelyét is lerakni; az a kaszinó, melynek kebelében egyedül ülhett valamikor nyilvános ünnepeket a nemzeti öröm és fájdalom; az a kaszinó, mely kulturhivatásának eleven tudatában a magyar szó mellett az elhagyatottan repdeső magyar dalnak is hajlékot adott: az a kaszinó idö telve Hamletként kénytelen töprengeni a lét és nemlét kérdésén akkor, mikor a polgárság kaszinójából az értelmiség kaszinójává alakult ki.

A tespedés fojtó ködéből kivágyik a lélek az elevenen lüktető élet verőfényére s keresi az utat, mely oda felvezette és keresi a forrást, mely lankadt erejét a megújulás meredek útjára felfrissítse.

Mi is kerestük és a római történetíró meg a magyar költő utmutatása szerint úgy hisszük, meg is találjuk.

Megtaláljuk abban a férfuban, ki ifju lelke lángolásával jegyezte el magát a nemzeti kultúrával, hogy szolgálni fogja itt, hova születése és pályafutása kötötte, a kaszinó és a kaszinóegyesületi dalárda által munkásan, hiven és önzetlenül.

Meg abban a férfuban, kinek lelkében a kötelességtudás, a tettvágy, a munkabírást a haladó idövel egyre gyarapodva, anélkül, hogy ifju heve bágyadt volna.

Meg abban a férfuban, ki bizalmával biztatott, lelkesedésével lelkesített, ellenállhatatlan okainak erejével rábeszélte és nyílt szíve nagy szeretetével megnyert százakat.

Meg abban a férfuban, kit a kaszinóban és a kaszinóegyesületi dalárdában élt és aki által e két intézmény is éveken át élt és virágzott.

Meg abban a férfuban, kit sem a hivatal súlyos munkaterhe ki nem merithetett, sem az ágyhoz szegezö betegség le nem nyugozhatott annyira, hogy testénél erősebb lelke ne virrasztott volna felettük jó- és balsorsban egyaránt.

Meg abban a férfuban, kit páratlan hevülete és munkássága közkatona-sorból itt is, ott is a vezéri polcra emelt s ki vezérségét nem a szerzett érdemek kitüntetésének tekintette, hanem elhívásnak újabb, fokozottabb tevékenységre.

Meg abban a férfuban, ki közkatona-sorban is úgy dolgozott az egészért, mintha vezér lett volna s a vezérségben is csak

első közkatonának érezte magát, kinek a buzgóságban és munkában példakép kell elüljárnia.

Ez a férfiu, ünneplő közgyűlés, kinek emlékét e pillanatban idézzük s kinek nemes vonásait a jövőendő nemzedék számára is megörökítjük (a képről le hull a lepel) — Pribil Ernő.

Vajha a festett képből kisugároznék lelke a mi lelkünkbe, hogy állandóan munkálna benne, felrázva a közömbösöket, buzdítva a csüggedőket, erősítve a munkában lankadókat s eltelné a gyümölcsét érlelő lelkesedés tüzevel e kaszinónak, a város társadalmának és a magyar nemzeti közművelődésnek javára és felvirágoztatására!

A remek beszéd elhangzása után a dalárda a magyar nemzet fohászával: „*Hazának rendületlenül légy hive oh magyar!*” szép kardalával fejezte be a lélekemelő ünnepeket.

Isten áldja a tisztos ipart.

Császka György kalocsai érsek bőkezűsége a zombori katolikus legényegyesületnek lehetővé tette, hogy egy modern épület emelhesen. Az egyesület székháza el is készült, de az még mindig üresen áll. Március hó 1-én óhajtott az egyesület székházába beköltözni és ezt akarta egy nagyobb-szabású hangversennyel összekötni. A hatóságai felülvizsgálat azonban az épület elzárta, mert a plafond egy négyzetméter nagyságu beton részlete lezuhant és a falakon is nagyobb repedések mutatkoznak.

A hangversenyt tehát a legényegyesület a polgári kaszinó-egyesület összes helyiségeiben tartotta meg.

A szórakozni vágyó közönség — bár a városban ekkor három multság is volt — zsufolóság megtöltötte a termet.

A műsor válogatott számai gördülékeny szép előadásban játszódtak le. Meglátszott az előadók, hogy komoly buzgalommal és nemes vetélkedéssel igyekeztek egymáson túl tenni. Különösen dicséretet érdemel Kaich Erzsike, aki kedves és szép előadásban adta elő Balla „Kaszinóból Péresfalván” c. magán-jelenetét. Hegedűs I. „Nem jut az eszébe” egy felvonásos bohózata, kacagtató fordulataival és komikumával a közönséget felvillanyozta. Hock Jánosné és Knípl Teruska ügyes alakítást nyújtottak, de Ticza Teofil, Walient Sándor és Dvornák Miklós is szépen megállották helyüket.

Taleky: Op. 19. Etude Mazurkát Waleth Jánosné bravuros technikával játszotta el, majd Brunner „A paraszt és költő” nyitányát adták elő Mihájlovits Ivánka és Waleth Jánosné szép összetanultsággal. Sok tapsot kaptak. A rendezés fáradságos nehéz munkája körül Dvornák Miklós és Krizsák Ádám dicséretes buzgalmat fejtettek ki. Az estély tehát úgy erkölcsiekben, mint anyagiakban szép sikerrel zárult és a jelenlévők egy igazán kellemes és szép est emlékével távoztak a kora reggeli órákban.

Az estélyen felülfizettek: Császár Gyuláné 1 kor., Eckert Jánosné 1 kor., Harmuth József 2 kor. 80 fill., Hermann József 80 fillér, Hock János 1 kor., ifj. Józsa Gábor 40 fillér, Kaich Miklós 2 kor., Knípl János 4 kor., Kulits Ádám 40 fillér, Littvay Péter 40 fillér, Nebl Ádám 40 fillér, Neskovits Jánosné 1 kor., N. N. 40 fillér, N. N. 1 kor. 60 fillér, N. N. 40 fillér, Odry Dániel 80 fill., Pastrovits János dr. 4 kor., Probojosevits M. 40 fill., Récei Gusztáv 3 korona 40 fillér, Szelmann Péter 1 kor., Szemes József 2 kor., Szigethy István 1 kor., Sztrilich Zsigmond

5 kor., Tuna Adolf 1 kor., Ugy István 2 kor., Ugy Mihály 2 kor., Valth Jánosné 2 kor., Vértesi Károly 1 korona, Zsulyevits Mihály 80 fillér. Összesen 44 korona. A nemesszívű felülfizetőknek szives adományukért ez uton is őszinte és hálás köszönetét nyilváníta az előljároság.

H i r e k.

Elbocsátás a honvédség kötelékéből. A honvédelmi miniszter rendelete folytán Kocsis István és Kontsek László szabaddkái 6. honvédegyalozredbeli tartalékos hadnagyok saját kérelmükre a honvédség kötelékéből elbocsájtattak.

Jutalmazás. A földmívelésügyi m. kir. miniszter Novoszell Jánosnak, az országos gazdasági cselédségélypénztár zentai helyi bizottsága intézőjének a segélypénztár érdekében kifejtett buzgó tevékenysége elismerésül 100 korona jutalmat utalványozott.

Református istentisztelet és közgyűlés. A zombori ref. gyülekezet f. évi március hó 8-án délelőtt 10 órakor az ág. ev. imaházban istentiszteletet, ennek végeztével pedig a gondnokok és presbiterek újraválasztása céljából egyházi közgyűlést tart, melyre a hívek egyben meghívottak. Arany Gusztáv, r. lelkész, Kozma László, e. gondnok.

Kaszinói közgyűlés. A zombori polgári Kaszinó egyesület március hó 1-én tartotta meg tisztújító közgyűlését, amelyen elnökké: Volnits István, alelnökké: Popovits Sebő, igazgatóvá: Krizmanits Imre, aligazgatóvá: Petényi József, pénztárossá: Mátrai Zsiga, ügyesszé: dr. Buják József, jegyzővé: Tomcsányi Aladár egyhangulag megválasztattak.

Helyreigazítás. A napközi otthon tombolaestélye alkalmával közölt felülfizetések némely tétele tévesen adatott meg, miért is azokat imitt helyreigazítjuk és pedig Kohut Henrikné nem 8, hanem 10 kor., dr. Buják József nem 6, hanem 8 kor., Matkovits Béla nem 5, hanem 6 kor., Czvetkovits Péterné nem 2, hanem 4 koronát adományozott. Felülfizettek ezenkívül dr. Jovánovits Józsefné 10 kor. és Márics N. örnagy 5 koronát.

Sorozás Zomborban. Az idei sorozást Zomborban március 9., 10. és 11-én tartják meg. Március hó 9-én az első korosztálybeliek, vagyis az 1887. évi születésűek, március hó 10-én a második korosztálybeliek, vagyis az 1886. évben születtek, március hó 11-én a harmadik korosztálybeliek, vagyis az 1885. évben születtek kerülnek a sorozó-bizottság elé. A harmadik napon kerülnek sorozás alá a vidéki hadkötelesek is.

Emlékkö. Kugler Béla kulai községi jegyző kezdeményezésére mozgalom indult meg, hogy néhai Borovanszky Gyula volt kulai községi jegyzőnek sírjára emlékkövet állítsanak.

Böjti szt. beszédek a zombori karmelitáknál. Az egész nagyböjti időszak alatt szombaton délután német szentbeszéd tartatik németnyelvű litániával kapcsolatban. Vasárnap délután 3 órakor bunyevác szt. beszéd hasonló nyelvű litániával, délután 5 órakor magyar szt. beszéd magyar nyelvű litániával.

Halálozás. Özv. Juhász Mihályné szül. Kanyó Krisztina folyó évi február hó 26-án reggeli 3 órakor életének 79-ik évében hosszu szenvedés után elhunyt. A megboldogultnak hült tetemeit folyó évi február hó 28-án délután fél 4 órakor helyezték a Szent-Rókus temetőbe örök nyugalomra.

Az iparos dalárda mulatsága. A zombori iparos dalárda március hó 1-én ismételte meg hangversenyét a városi színházban. Az estély úgy erkölcsileg mint anyagilag eléggé sikerültnek mondható, bár a nézőtér nem telt meg egészen. Gruda Pál által előadott helyi érdekű kuplék zajos tetszést keltettek. — Előadás után tánc volt az Elefánt szállóban.

Orvosválasztás. Nemesmiliticsen egyhangulag dr. Kemény Lajos, bácsgyulafalvai községi orvos lett orvossá megválasztva.

Álarcsobál. A zombori összmunkásság folyó hó 1-én a Rákóczy-szállodában igen látogatott és szépen sikerült álarcsobált rendezett. Vig zeneszó, kacagás és tréfa jellemzi a mulatságot. Örömmel számolunk be erről, meggyőződünk arról, hogy a jó kedvet nem az ital adja meg, mert ezen a mulatságon a vendéglős legnagyobb hoszúságára bor egyáltalán nem fogyott. Bár minden multságról ezzel számolhatnánk be. Bogdán Annuska mint cigányleány volt a legszebb álarcos, akit a rendezőség értékes ajándékkal lepelt meg.

Vívókurzus Zomborban. Agrima Gyula okleveles vívómester Zomborban Csihás Benő-utca 20. szám alatt vívókurzust nyitott. Agrima, aki a bécsujhelyi vívóakadémián szerezte oklevelét, hosszabb időn át a katonánéknál volt vívómester, tíz év előtt már Zomborban is működött közmegelegedésre s legutóbb Szegeden tartott fenn 8 éven át vívótermet. A vívótanfolyamra jelentkezni lehet délelőtt 10—12 és délután 5—8 óra között. A tanulóifjúság kedvezményes áron nyerhet kiképzést e nemes sportban.

A Hadzsy-szobor. A szoborbizottság a napokban tekintette meg a Teltsch Ede szobrászművész által elkészített mellszobor mintáját és azt a művészi kidolgozásra megfelelőnek találta, ennek alapján Koch Bernát, a szobor-bizottság elnöke a szerződést Teltsch Edével meg is kötötte. A szobor a Hadzsy-ház melletti, két utca keresztezése által alkotott s a szobor-bizottság által megvett, parkirozott térre jön és Hadzsy halálának évfordulóján, június hó 13-án lesz leleplezve.

Közgyűlés. A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat XXV. évi rendes közgyűlését 1908. évi március hó 22-én, vasárnap délelőtt 10 órakor Zomborban a vármegyei ház kistermében tartja meg.

Véres verekedés. Lassu Mihály kishegyesi lakost a mult héten az esti órákban, amidőn hazafelé ment, az utcán két haragosa, Becskei István és Halasi István megtámadták és úgy összeszurkálták, hogy Lassu súlyos sérüléseket kapott. A támadók ellen a bűnvizsgálat megindított.

Tankerületi igazgatói értekezletek. A közoktatásügyi miniszter körrendeletileg az igazgatói értekezletek tartását 1907/8. tanévtől kezdődőleg az összes tankerületekre nézve kötelezőleg elrendelte. A rendelet értelmében a tankerületek középiskolai igazgatói minden évben két napi tanácskozással lesznek egybeheviva. A megvitatás alá kerülő kérdéseket, tételek alakjában tűzik ki. Az értekezletek minden alkalommal más-más helyen lesznek megtartva.

Meglopta a testvérét. Ivancz Józsefné Raboczkai Katalin óbecsei lakos már hosszabb idő óta elváltan él a férjétől. A mult évben egy másik legénnyel akart összeállni, édes anyja azon kifogással, hogy van törvényes ura, azt nem engedte. Erre a leány elkeseredésében gyufaoldatot ivott és hosszu ideig feküdt betegen. Amikor eszméletlenül feküdt, testvére, Raboczkai Antal aranygyűrűjét lehozta az ujjáról és 10 koronáért elzalogosította, a kapott pénzen egy nagyot mulatott. Most, hogy a nővére teljesen felépült, kereste mindenfelé az elveszett gyűrűket, de hasztalanul, feljelentést tett a csendőrségen és a nyomozás során kiderült, hogy saját testvére lopta el. Az ügyet áttették a járásbíróshoz.

Az asszony után. Lőrincz György magyarkanizsai ötvenhárom éves napszámos felesége halálán való bánatában széngázzal megmérgezte magát és meghalt. Este a kályhát jól befűtötte és a csövet elzárta. A kitóduló széngáz megölte. Hét árvaja siratja.

Országos vásár. Az ujdéki József napi, tavaszi országos vásár e hó 21., 22., 23. napjain fog megtartatni s arra mindennemű állatok felhajtása, ha vézsmen-tes helyről jönnek és marhalevéllal el vannak látva, meg van engedve.

Csőd. A zombori kir. törvényszék Schaffer Géza szatós, ujbérszai lakos ellen a csődöt elrendelte. Tömeggondnokul dr. Ott Ferenc kulai, helyettesül dr. Zátonyi Dezső zombori ügyvédek nevezettek ki.

Katonaszabadítás Bácskában. A budapesti rendőrséget pár héttel ezelőtt bizalmasan értesítették, hogy Korój Sándor nevű fővárosi ügyvédi írnok Bács-Bodrog vármegyében tömegesen szabadítja ki az idevaló vagyonos polgárok fiait a katonáskodás alól. A katonaszabadítás ügyében a legszigorubb nyomozást indította meg a rendőrség, amelynek az lett az eredménye, hogy Korójt a múlt héten letartóztatták. A vizsgálat során bebizonyosodott, hogy Korój Sándor hosszú évek óta foglalkozott ezzel a jövedelmező mesterséggel és az eredmény, amelyet elért, azt mutatja, hogy nagyon jó összeköttetései lehettek a katonai hatóság egyes közegeivel. Korój Sándor leginkább Bácsmezyében bonyolította le — természetesen igen jó pénzért — katonaszabadítási üzleteit. Amerre megfordult, mindenütt azt hangoztatta, hogy ügyvéd és irodáját Budapestről Kulára szándékozik áthelyezni. Korój Sándornak esztendőekkel ezelőtt fordrászülete volt Belényesen. Bácsmezyében sorra járta azokat a házakat, ahol nagyhozományu, eladó lányok vannak. Nem volt nagyon válogatós és ha uriházaknál nem tudott célt érni, háztűznézőbe ment a gazdag parasztok házába is. Akárhányszor vett részt falusi multságokon és ilyenkor mindig frakkban és klakkban jelent meg. Csakhamar óriási ismeretségre tett szert és összeköttetései arra használta fel, hogy katonaszabadító üzleteit minél szélesebb körre terjessze ki. A fővárosi rendőrség a nyomozásra vonatkozó iratokat áttette az ügyészséghez, ahová a toloncházban lévő Korój Sándort is elkisérlik, az iratok másolatát pedig átteszik a katonai hatósághoz. Állítólag nagyon sok magas állású katonatiszt is kompromittálva lesz.

Menyegzőről a halálba. A múlt héten esküdtök örök hűségét Engi István 27 éves ludasi legény a 16 éves Szebenyei Erzsikének. A lakodalom ludasi szokás szerint két napig tartott. Harmadnap mikor az ifjú pár hozzátartozói a fiatal férjet üdvözölni akarták, sehol sem találták. Végre hosszú keresés után a padláson akadtak rá vérző mellel. Engi azt vallotta, hogy öngyilkosságot akart elkövetni. Beszállították a kórházba.

A pálinka áldozatai. Két községből is kaptunk olyan hírt, amelyben a pálinka viszi a főszerepet. Mindkét helyen egy-egy emberélet esett áldozatul a szertelen pálinkaivásnak. Csonoplyáról írja tudósítónk, hogy Plavsits Milán zombori (Sáponya-szállási) parasztember Sztricievits Bránkó és Vlajkó társaságában Csonoply községébe rándult be ügyes-bajos dolgának elintézése céljából. Első teendőjük volt az uton lévő korcsmába betérni egy pár deci pálinkára. Miután fáradtak voltak és fáztak, csakhamar beittasodtak. Ily részeg állapotban Plavsits Milán társai nélkül haza felé indult, de a szesz elnyomta és a határsánc partjain mintegy 100 méternyire az országúttól ledült, elaludt és megfagyott. — A másik áldozat esetéről pacséri tudósítónk számol be: Török József pacséri gazdálkodó pár évvel ezelőtt megkedvelte a pálinkaivást s azóta mind-mind jobban belemerült annak élvezésébe. Közben anyagilag tönkre ment és az alkohol szervezetét is megtámadta. E fölötti elkeseredésében e hó 25-én reggel mig felesége a piacon járt lakóházának gerendájára felakasztotta magát s midőn észrevették, halott volt.

A szövetkezetek. A földmívelésügyi miniszterium folyó évi költségvetésében egymilliószázkilencvenöt ezer korona van felvéve különböző címenek a földmívelő nép szövetkezeinek támogatására. A rendes költségvetésnek ezek a tételei kerekén kétszáz ezer koronával gyarapodtak a múlt évhez képest. E tételek legnevezetesebbjeiül említjük a gazdasági irányu, különösen pedig fogyasztási, termelési és értékesítési szövetkezetek és vállalatok támogatására, valamint a gyümölcsfeldolgozás fejlesztésére szánt 161.000 koronát és a munkásügyi költségek között szereplő ötszáz ezer koronát, amely a községi munkás segélyalapok, segélyegyletek létesítésének előmozdítására és támogatására is szolgál. A hegyvidéki szövetkezetekre külön

van huszonnégyezer korona előirányozva, az erdőnyereségi területén létesülő szövetkezetekére pedig hatvan ezer kor. Ezek az összegeken kívül a beruházási törvény által az országos közgazdasági alapnak biztosított tizenkét millió koronából támogatást kap tizenöt községi, illetőleg szövetkezeti kenderáztató, százhuszonezer koronát kapnak a tejszövetkezetek és megfelelő segítséget kapnak a pincészövetkezetek termelő és értékesítő, valamint gőzeke szövetkezetek.

A bácsgyulafalvai járda. Mult hó 22-én tárgyalta Bácsgyulafalva község képviselőtestülete a járdának téglalburkolattal való ellátását. A gyűlés dacára annak, hogy falábakon kellett a falu böleseinek a község-házához utazni, eléggé látogatott volt: 14 szavazott a járda elkészítésére és 14 ellene. A községi bíró a járda építése ellen döntött. A község lakossága vigan lubickolhat most már továbbra is a feneketlen sárban.

A vasutas tragédiája. Csik István szabadkai vasuti előmunkást ismerte mindenki óriási erejéről s különben is rabiátus természete miatt sokan rettegetek tőle, ezért többen, akiket már megfenyített, boszut esküdtek ellene. Mult hó 26-án éjjel a halasi szőlőkben levő lakása felé tartott, amidőn valószínűleg egyik haragosa megleste és baltával három hatalmas ütést mért a fejére. Az óriási erejű embert a borzalmas támadás sem verte le lábáról. Megtántorodott, de még saját lábán ment haza, ahol feleségének még elmondta a vele történeteket, de aztán eszméletét veszítette. Beszállították a kórházba, ahol a szerencsétlen ember hosszú haláltusa után kiszenvedett. A csendőrség most erélyesen nyomozza a rejtélyes gyilkost.

A jó ismerős. Ez a párbeszéd egy népies álarcos bálon hangzott el:

— Nagysádkám nem is sejtji, hogy mennyire és mióta rajongok érte — suttozja egy magas álarcos férfi annak a bájos barna asszonynak, akivel már félórja járja a bosztont.

— Hogyan, hát ön ismer engem?

— Persze, nagyon jól ismerem, hiszen olyan gyakran van szerencsém nagyságos asszonyom látni.

— Hol?

— A lakásán. Csaknem minden héten ott vagyok. A multkor nagyon boldog voltam, mert a hálószobában láthattam kegyedet. Fésülködött. Ah, milyen mámorító illata volt a hajának...

— Ön nem mond igazat. Én a hálószobámba csak a férjemet engedem be, — felelte a nő haragosan.

— Pedig én is voltam már ott. Azt is megmondhatom, hogy mikor ott jártam, kék selyem paplan volt az ágyon.

— Hiszen maga ördögös ember. Kicsoda maga, hogy ezt is tudja?

— Én az önök kéménysöprője és kályhasöpücolója vagyok. — mondta az álarcos férfi és diszkrétan tovább állott.

Országos zarándoklat Lourdesbe. Március hó 16-án mélt. Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök ur védnöksége, Giesswein Sándor apátkanonok lelki vezetése alatt külön vonaton országos jellegű zarándoklat indul Velence, Milanó, Genova, Marseille érintésével Lourdesbe. Részletes felvilágosításokkal szolgálnak a Magyar Utazási Vállalat R. T. menetjegyjrodái Budapest, Eskü-ut 3. és Erzsébet-körtut 12.

Művészet — Irodalom.

Az igazság az egyetlen magyar republikánus lap 1908. márciusi számának a tartalma: B Sch. R. Jogegyenlőség. Dr. Fényes Samu. A gondolat szabadsága. Kisteleki Ede. Olyan szelid... Dr. Kadosa Marcel. Költészet. Békefi Antal. Az öreg hangya. Szabolcska Mihály. Csak almodozva. Csizmadia Sándor. Nincs egyetértés. Pataj Az esküvődre... Dr. Olivecrona Kanut. A halálbüntetés. (Svédből dr. Thót László.) Szerkesztői jegyzetek. Címervédelem. — Stösszel megint zsidó. — Kamarai választá-

sok. — A turbulens. — Nagy gond. Irodalom. Színház. Művészet.

Szerkesztői üzenet.

Bácsgyulafalva. Olyan alakban nem közölhetjük. Erős éle volt. Köszönet.

HIRDETÉSEK.

Comptoirista

szép kézírással, ki a magyar, német és szerb nyelvet bírja, azonnali belépésre felvétetik.

Ajánlatok fizetési igény megjelölésével Dreher Antal sörfőzdéi részv. társ. zombori sörraktárához intézendők.

Lakást

üzlethelyiséget akar kiadni vagy kivenni, akkor csak „Huszár”-hoz kell menni Budapest, Mérleg-utca 2. Teljes garancia, elsőrangú ajánlatok. Telefon 81—08. Minden bérhelyiség és ingatlan naponta nyilvántartva.

Eladó gőzmalom.

Egy gőzmalom, mely évenként 24000 korona tiszta jövedelmet hoz, családi okokból **azonnal eladó.** Készpénz kell hozzá 50000 korona. A malom 12 km. távolságra van a vasuti állomástól, forgalmas műuton. Bővebb felvilágosítást nyújt

V. Wirth

10—5

Bjelovár (Horvátország).

280/1908. sz.

Pályázati hirdetés

Bács-Bodrog vármegye bácsalmási járásához tartozó Tataháza és Mátételke községekből álló, Tataháza székhellyel alakított közegészségügyi körben a körorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom az állást elnyerni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t.-c. 9. §-a, illetőleg az 1876. évi XIV. t.-c. 143. §-a értelmében felszerelt kérvényüket **f. évi március hó 16-ig** nyújtsák be, mert a később beadottak figyelembe vétetni nem fognak.

Az állás javadalmazása a következő: Évi törzsfizetés 1600 korona és pedig Tataháza község részéről 1000 korona, Mátételke község részéről 600 korona.

Látogatási díj mindkét községben nappal egy korona, éjjel két korona.

Halottkémlés 40 fillér és a husszemle díjak.

Tartozik a körorvos Mátételke községet hetenként egyszer látogatni, mely alkalommal a község ingyen kocsit bocsájt rendelkezésére.

Tartozik a községek által vagyontalanoknak és fizetésekteleneknek igazoltakat ingyen gyógykezeltetni.

Köteles kézigyógytár jogért folyamodni és ezt működése tartama alatt fentartani.

Bácsalmás, 1908. február 17.

KOLLER OSZKÁR,

tb. főszolgabíró.

45—2—2

Lakást,

bérlhelyiséget, üzletet akar venni, akkor csak Gresham-palotába „Huszár“-hoz kell menni. Telefon 81—08. Elsőrangú ajánlatok. Teljes garancia. Válaszbélyeg. Minden bérlhelyiség naponta nyilvántartva.

Üzlet megszüntetés.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy

szabó-üzletemet

f. évi május hó elsején megszüntetem és az összes rak-táron lévő szöveteket egészben, vagy mérték szerint készítve kiárusítom, a legolcsóbb árak mellett.

3—2 Tisztelettel

GROSZ SÁMUEL.

Igazság.

POLITIKAI HAVISZEMLE.

A LEGRADIKÁLISABB MAGYAR UJSÁG.

SZERKESZTI

Dr. PATAJ SÁNDOR ügyvédő ZOMBOR.

Magyarország függetlenségi törekvéseinek és az emberiség szociális haladásának összegegyeztetője. Igazságügyi, társadalmi és irodalmi félszázadok, hibák ostromozója. Minden irányban demokrata, radikális, szabadon gondolkodó folyóirat.

Előkelő munkatársakkal, népies hanggal, tisztességes modorral.

Hirdetési olosók és állandó értékűek.

Egy egész oldal hirdetési ára 1 óra 20 kor., egész évre 200 korona.

☛ Egész évre 1 forint.

Építetők b. figyelmébe!

Ábrámovits és Antalfi okl. kőmíves mester és ép. vállalkozók elvállalnak Bácsalmáson és vidékén mindennemű szakba vágó **épitkezéseket, terv és költségvetés készítéseket** felelősséggel a legmérsékeltébb árakon.

Ábrámovits és Antalfi

3—3 ép. vállalkozók Bácsalmás.

1000 családnak

azonnalra szerzett „Huszár“ lakást, helyiséget, állást, Budapest, Mérleg-utca 2. Telefon 81—08. Válaszbélyeg. Elsőrangú ajánlatok. Teljes garancia. Minden bérlhelyiség, ingatlan naponta nyilvántartva.

Meghívó.

Az „Első vaskuti segélyszövetkezet“ **folyó évi március hó 15-én délután 1 órakor** fogja rendes évi közgyűlését megtartani, melyre ezennel az összes t. c. tagok meghívotnak. A közgyűlés tárgyai: a) a közgyűlési elnök és jegyző választása; b) igazgatói és felügyelőbizottsági jelentés a lefolyt üzletéről; c) az 1907. évi mérleg bemutatása és esetleg a felmentés megadása; valamint a tiszta jövedelem fölötti intézkedés az alapszabályok 21. §-a értelmében; d) a szövetkezet további fönnállása miatti intézkedés az alapszabályok 33. §-a értelmében.

Az igazgatóság ezennel közlésezi, hogy a szövetkezetnek a mérleg bemutatása alkalmával 809 tagja volt, évközben 4 tag töröltetett; 9 tagnak lett üzleti részvénye kifizetve. Fölmondva nem lettek részvények.

Vaskut, 1908. évi február hó 25-én.

Eckert János,

igazgató.

2—1

Z Á R M É R L E G

az „Első vaskuti segélyszövetkezet“-től 1907. évi január hó 1-től december hó 31-ig.

Vagyon.

Teher.

Egyenleg 1907. évi december hó végén	79143 93	Részvénytőke-számla	189697 14
Kötvényekben	282890 04	Részvénytőke kamatszámja	10372 49
Ingatlan (ház)	3300 —	Betétek számlája	149489 58
Butor és felszerelések értéke		Betétek kamatszámja	4014 97
20% levonása után a használatért	204 07	Alaptőke-számla	3998 —
		Tartalékalap-számla	4109 86
		Tiszta nyereség 1928 részvény közt felosztva á 2 korona	3856 —
	365538 04		365538 04

Eckert János s. k.,
igazgató.

Bohner Ferenc s. k.,
aligazgató.

Szauter Gyula s. k.,
szövetk. jegyző.

Stéhl Sebestyén s. k.,
pénztárnok.

Raile Antal s. k.,
könyvelő.

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Dobler Máttyás s. k. Bermüller István s. k. Krix Lőrinc s. k. Stadler Tamás s. k. Pestalits Antal s. k. Hellenbarth Máttyás s. k. Bauer János s. k. Raile István s. k. Viszmeg Antal s. k. Raile Lipót s. k.

A fő- és segédkönyvekkel összegegyeztetvén, összhangzó és helyesnek találtatott.

Vaskut, 1908. évi február hó 25-én.

Krix János s. k.,
fel. biz. tag.

Kindl Máttyás s. k.,
fel. biz. tag.

Leitner Jakab s. k.,
fel. biz. tag.

1589/1908. szám.

Pályázati hirdetés.

Csantavér községben üresedésbe jött községi végrehajtói állásnak betöltése céljából pályázat hirdettetik.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból havi előleges részletekben 600 korona.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt pályázati kérvényüket erkölcsi bizonylattal hozsam **f. évi március hó 16-ig** annyival inkább küldjék be, mivel később érkezők figyelembe nem vétetnek. Topolya, 1908. február hó 21-én.

C S Á S Z Á R,
főszolgabíró.

Vitéz-utca 4. számú

háztelek

szabad kézből eladó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos, Vitéz-utca 10. szám alatt.

Kiadó

május 1-vel 2 szoba, előszoba és mellékhelyiségekből álló lakás. Cim a kiadóhivatalban.

Nem kell már

semmire futár, gyorsan szerez mindent „Huszár“ Budapest, Mérleg-u. 2. Telefon 81—08. Lakást, lépcsőházi szobát, házat, telket, üzlet-helyiséget, állást. Válaszbélyeg. Elsőrangú ajánlatok. Teljes garancia. Minden helyiség, ingatlan naponta nyilvántartva.

Eladó.

Egy teljesen jókarban levő **stájer-kocsi**, ugyszintén egy (Schlieszer üzletében négy hónappal ezelőtt vásárolt) **uj nagy íróasztal feltűnő olcsó árban eladó.** — Bővebb értesítést ad a tulajdonos Dreher Antal sörraktár üzletvezetője.

3—3